

Nærings- og fiskeridepartementet

Saksbehandler:
Gunstein Instefjord
Epost:
Gunstein.Instefjord@forbrukerradet.no

Vår dato:
07.06.2019

Vår referanse:
19/9529 - 1

Deres dato: Deres referanse:

Høringssvar lov om god handelsskikk

Det vises til høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet datert 26. april 2019 vedrørende høring av forslag til lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden. Forbrukerrådet har i flere år arbeidet for at det bør innføres en lov om god handelsskikk, også i Norge. Det er nå 6 år siden Dagligvarelovutvalget la frem sitt forslag (NOU 2013: 6) og enda lenger siden Matkjedeutvalget la frem NOU 2011: 4 «Mat, makt og avmakt – om styrkeforholdene i verdikjeden for mat». Forbrukerrådet er glad for at dette arbeidet har ledet frem til at det nå foreslås en lov om god handelsskikk. Forbrukerrådet gir sin støtte til lovforslaget, og at det opprettes et offentlig tilsynsorgan med selvstendig beslutningskompetanse.

Lovens formål § 1

Departementet ber om synspunkter på en alternativ formulering av formålsparagrafen. Forbrukerrådet viser vi til tidligere høringssvar¹ til NOU 2013:6 (Dagligvarelovutvalget). Vi mener at loven bør ha forbrukervelferd som formål.

En god handelsskikk standard bygget på de verdier lovforslaget skisserer vil etter vår mening også komme forbrukerne til gode gjennom tilrettelegging for investeringer, innovasjon, et lavere konfliktnivå, effektive forhandlingsløsninger og lavere priser. En velfungerende verdikjede med konkurranse i alle ledd, er i forbrukers interesse og lovens bærende prinsipp bør være økt forbrukervelferd.

Vi støtter Dagligvarelovutvalgets forslag der ordlyden i § 1 er at «Lovens formål er å bidra til økt forbrukervelferd ved å fremme forretningsforbindelser mellom næringsdrivende med en høy etisk standard, særlig i form av effektive og forutberegnelige relasjoner». Forbrukerrådet ser det som viktig at formålet med loven er å bidra til økt forbrukervelferd.

Tilsyn § 3

Forbrukerrådet er enig med departementet i at det vil være mest hensiktsmessig å la et offentlig organ føre tilsyn med og håndheve loven. Et offentlig tilsynsorgan vil både kunne ta opp saker på bakgrunn av klager og henvendelser fra berørte parter, samtidig som det også vil kunne ta opp saker på eget initiativ. Forbrukerrådet understreker viktigheten av at tilsynet er uavhengig, og at det gis kompetanse til å vurdere om god skikkstandarden er overtrådt i enkelttilfeller og ilegge sanksjoner i første instans.

¹ Forbrukerrådets høringssvar til Dagligvarelovutvalget:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/02bc298627934c308f572be0efae981/030-forbrukerradet.pdf?uid=Forbrukerr%C3%A5det>

I det Dagligvarelovutvalgets forslag til § 3 var formuleringen at «...Handelstilsynet skal være et uavhengig organ ledet av en direktør utnevnt av Kongen i statsråd....». I departementets høringsnotat er ordlyden endret. Selv om det legges opp til at tilsynsorganet skal ha full frihet til å ta opp saker, eller unnlate ta opp saker, vil Forbrukerrådet anbefale at setningen «Handelstilsynet skal være et uavhengig organ...» tas inn igjen. Dette vil være en viktig presisering ikke minst dersom Handelstilsynet skal samlokaliseres med annen statlig forvaltning.

§ 13 Veiledning og informasjon

Forbrukerrådet støtter departementets tilnærming om at tilsynet primært skal håndheve loven gjennom dialog, informasjon og veiledning. Dette samsvarer med arbeidsmetoden til den britiske Groceries Code Adjudicator (GCA), og det er naturlig å dra nytte av de positive erfaringene som er gjort i Storbritannia både med loven og med håndhevelsen.

Høringsnotatet gir en god beskrivelse av den britiske løsningen, og man bør også i Norge tilstrebe en fleksibel og lite byråkratisk håndhevelse av loven. Det vil da samtidig være mulig å tilpasse reaksjonene til overtredelsens art og alvorlighetsgrad.

§ 15 Vedtak om overtredelsesgebyr

Forbrukerrådet støtter at tilsynet må kunne gripe inn og forby adferd i strid med loven, også med overtredelsesgebyr. Vi støtter forslaget da vi mener dette er viktig for å sikre at loven får en allmennpreventiv virkning.

§ 17 Taushetsplikt og beskyttelse av kilder

Forbrukerrådet er enig i, og ser det som viktig at det etableres en lav klageterskel med egne regler om taushetsplikt og beskyttelse av kilder. Dersom det kommer inn tips eller varsler om ulovligheter, som organet eventuelt selv vil undersøke nærmere, er det viktig å bevare taushet om varslers identitet. Vi tror det vil bidra til å redusere bekymringen for at noen aktører unnlater å gi informasjon av frykt for motreaksjoner fra forretningspartnere eller andre bransjeaktører.

§ 18 Klageinstansens kompetanse

Forbrukerrådet støtter at Markedsrådet blir klageorgan for vedtak gjort av Handelstilsynet. Vi deler vurderingen om at det er et egnet organ, forutsatt at det tilføres de ressurser som er nødvendig for å sikre både kapasitet og kompetanse som klageinstans.

Forslag til ny paragraf

Lovforslaget omhandler flere sentrale typer forretningspraksis som er i strid med god handelsskikk. Distribusjon er også et sentralt element i kontraktene mellom dagligvarekjedene og leverandørene. Forbrukerrådet mener det er i forbrukernes interesse at også de løsninger som avtales for distribusjon, er effektive. Vår vurdering er derfor at også dette området bør underlegges en egen regulering i loven. Vi foreslår derfor en paragraf som slår fast at: «Vilkårene for distribusjon skal forhandles separat og på ikke-diskriminerende basis. Kjøp av varer kan ikke gjøres betinget av valg av distribusjonsløsning».

Forbrukerrådet har ingen ytterligere kommentarer til lovforslaget. Vi er meget fornøyd med forslaget slik det er skissert i høringsnotatet med de presisering vi har gitt ovenfor.

Organisering

Forbrukerrådet ser at det er formålstjenlig at et nytt tilsyn samlokaliseres med annen statlig forvaltning for å redusere kostnadene ved etableringen. Konkurransetilsynet og Forbrukertilsynet fremstår som de mest aktuelle. Organisering og lokalisering må imidlertid veies opp mot hva slags arbeidsmetode det legges opp

til. I høringsnotatet fremheves det at arbeidsmetoden til tilsynet bør ha fokus på dialog, informasjon og veiledning. Forbrukerrådet ser det som viktig at man også i Norge lykkes i å etablere en fleksibel og lite byråkratisk håndhevelse av loven. Med det som utgangspunkt bør ikke den geografiske avstanden til aktørene være for stor.

Avslutning

Forbrukerrådet støtter departementets forslag til lov om god handelsskikk for dagligvarebransjen, og at det opprettes et uavhengig offentlig tilsynsorgan med selvstendig beslutningskompetanse. Vår tilråding er også at formålet med loven er at den skal bidra til økt forbrukervelferd.

Vennlig hilsen

FORBRUKERRÅDET

Audun Skeidsvoll
Forbrukerpolitisk direktør

Gunstein Instefjord
Fagdirektør Handel

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.